

DE ERVARING VAN HET LANDSCHAP VASTLEGGEN HOE DOE JE DAT?

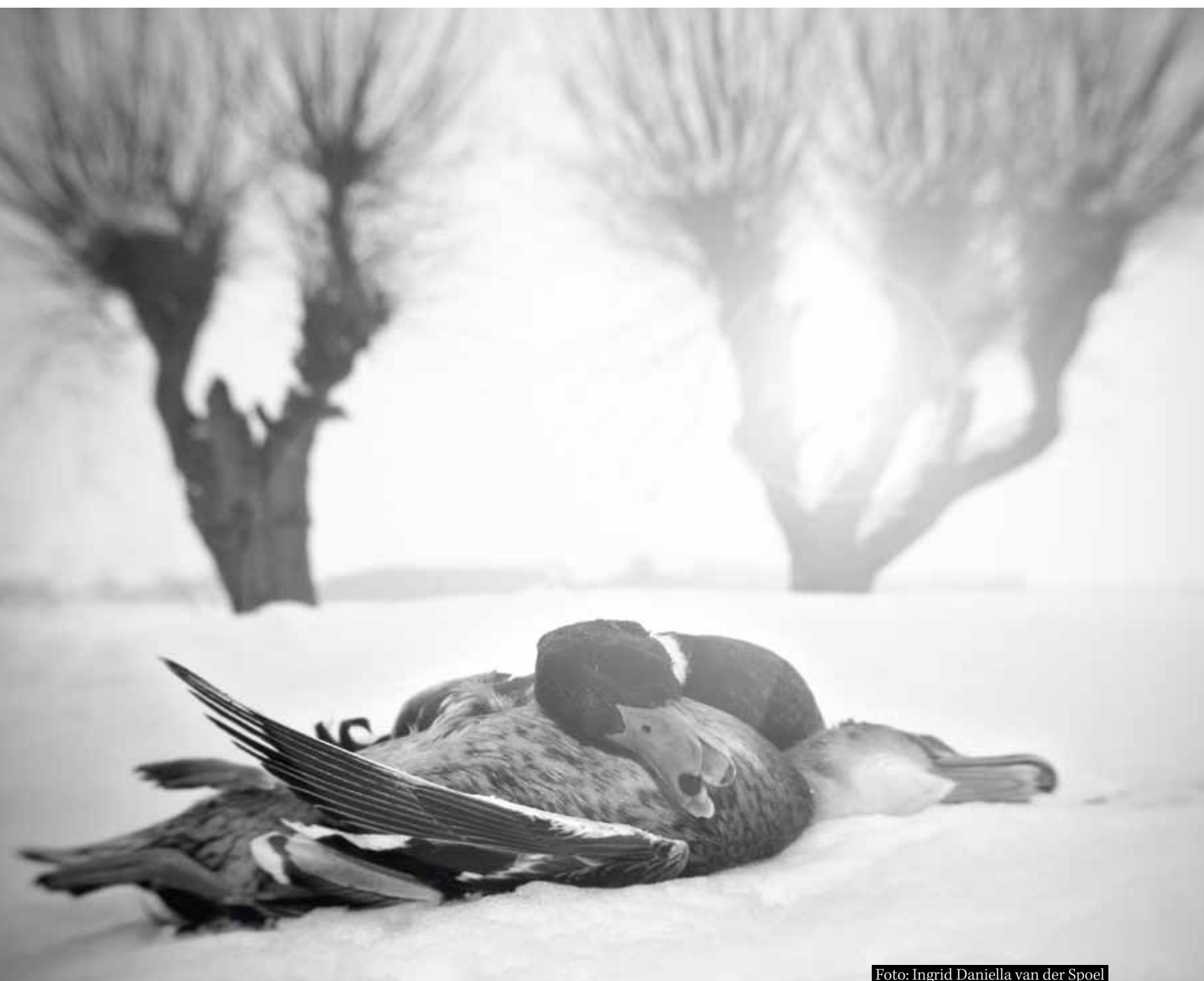

Foto: Ingrid Daniella van der Spoel

Op vakantie fotografeer je de meest spectaculaire landschappen. Als je vervolgens de foto's op je beeldscherm bekijkt, blijken deze lang zo indrukwekkend niet te zijn als in het echt. De ervaring die je had toen je in het landschap stond is verdwenen. Een landschap ervaar je immers ook met andere zintuigen dan alleen je ogen. Denk bijvoorbeeld aan de geur van de zilte zee of het tsjirpen van de krekels. Bovendien heb je bij het fotograferen van een landschap weinig invloed op belangrijke zaken zoals het licht en het weer. Toch is het mogelijk om deze aspecten enigszins naar je hand te zetten en die ene bijzondere foto te maken. In dit artikel een aantal tips om dat voor elkaar te krijgen.

Tekst: Corine Hörmann

We zijn gewend om landschappen te fotograferen vanuit de positie waaruit we kijken. Vaak vanaf ooghoogte en er moet zoveel mogelijk te zien zijn. Gek genoeg lukt het vaak beter om de sfeer van een landschap goed vast te leggen als je met de camera op zoek gaat naar details in het landschap en hier op focust. Het is belangrijk dat je op zoek gaat naar juist die elementen die het landschap interessant maken. Dat kan van alles zijn: een hoopje stenen, een blad waar de zon mee speelt of juist die ene kromme boom in het bos. Door dit soort details vast te leggen, of deze in de voorgrond van een foto te plaatsen, komt de foto uiteindelijk dichterbij de buurt van de ervaring die je had op het moment dat je midden in het landschap stond. Juist omdat je niets aan het landschap kan veranderen is de compositie en het kiezen van het juiste standpunt erg belangrijk. Het helpt om jezelf wat beperkingen op te leggen. Maak geen foto's vanaf ooghoogte of rechtstreeks vanaf het wandelpad. Jezelf dwingen om letterlijk van de gebaande paden af te wijken en op zoek te gaan naar dat ene bijzondere standpunt helpt. Als dit niet lukt, wil een statief nog wel eens helpen. Behalve dat een statief nuttig is om te werken met lange

Een landschap wordt vaak spannender door iets in de voorgrond te plaatsen. Natuurlijk vind je een dergelijk plaatje niet zomaar. Echter iets simpels als een hoopje stenen kan al voldoende zijn.

sluiter tijden en kleinere diafragma's, dwingt het je ook om langzaam te werken en langer stil te blijven staan op één plek. Hierdoor ga je vanzelf beter kijken. Je ziet meer en wordt uiteindelijk creatiever. Je kunt ook gebruikmaken van een Gorillapod. Dit bewegelijke kleine statiefje kun je met camera en al overal aan vastknopen, zodat je als vanzelf bijzondere standpunten vindt. Zo kun je de camera vastbinden aan een hek, of zelfs op de kop in bomen hangen.

Inspelen op omstandigheden

Bij landschapsfotografie heb je te maken met omstandigheden die je als fotograaf niet in de hand hebt, zoals het licht. Vaak wordt gezegd dat de lichtomstandigheden het beste zijn tijdens de zonsopkomst en -ondergang. Dat is grotendeels waar, maar zelf ben ik ervan overtuigd dat je ten allen tijde en bij alle licht- en weersomstandigheden interessante landschapsfoto's kunt maken. Zolang je maar rekening houdt met de specifieke omstandigheden.

GORILLAPOD

De flexibele Gorillapods zijn er in verschillende soorten en maten. Er zijn uitvoeringen voor kleine compactcamera's, maar ook grote varianten voor je spiegelreflex. Via de website kun je aan de hand van het gewicht van je camera de Gorillapod vinden die voor jou het meest geschikt is.

Info: www.gorillapod.nl
Prijzen: vanaf € 24,95

FOTOGRAAF

CORINE HÖRMANN

Corine Hörmann is in 1998 afgestudeerd aan ABK Minerva in Groningen en werkt sindsdien als autonoom fotograaf. Haar foto's maakt ze met een zelfgebouwde pinhole-camera. Dit zwarte doosje met slechts een minuscule gaatje gebruikt ze om desolate landschappen vast te leggen en daarin een eigen werkelijkheid te creëren. Corine geeft les aan eerste- en tweedejaarsstudenten van de Fotoacademie. Daarnaast geeft ze onder andere workshops landschapsfotografie aan de Fotoschool in Groningen. Haar foto's worden geëxposeerd in binnen- en buitenland, waren bijvoorbeeld te zien op Paris Photo en bevinden zich in collecties van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Fotomuseum Rotterdam.

Momenteel werkt ze veel in opdracht van bijvoorbeeld woningcorporaties om volgens een concept en vaak in samenwerking met de gebruiker foto's permanent te plaatsen in gebouwen. Tot en met september 2012 zijn haar foto's buiten te bewonderen in het kader van het project 'Mythe van de Natuur'. Ze maken onderdeel uit van een kunstroute in natuurgebied 'het Drents Friese Wold' waarbij zij foto's heeft gemaakt in samenwerking met basisschoolleerlingen.

WEBSITE WWW.CORINEHORMANN.NL

Bij regenachtig weer is de lucht meestal helemaal grijs. Vaak wordt gezegd dat je met dit soort omstandigheden geen fatsoenlijke landschapsfoto's kunt maken. Maar wat als je op reis bent en afhankelijk bent van juist dat ene moment? Gewoon doen! Ook onder deze omstandigheden is het mogelijk om een spectaculaire foto te maken. Wel is het belangrijk om de horizon dan zo hoog mogelijk in het beeld te plaatsen, zodat de saaie grijze lucht zo min mogelijk te zien is.

Bij een grijze lucht is er vrijwel geen schaduw in het landschap te zien. Het licht is zacht en diffuus, daarom is het ook belangrijk om te zorgen voor een element op de voorgrond of je te richten op details. Echt slecht weer, met enorme hoosbuien, veel wind en wolken in de lucht levert juist gemakkelijker interessante beelden op. Nu kun je de horizon juist zo laag mogelijk in het beeld plaatsen. De indrukwekkende wolkenpartijen en het spectaculaire licht geven dan een dramatisch tintje aan je foto. Voor het fotograferen bij slecht weer en regen zijn er speciale 'rainsleeves' te koop die de apparatuur beschermen.

Bij het fotograferen met direct zonlicht en een strakblauwe lucht zijn er vaak meer mogelijkheden. Het landschap, of een deel ervan, is snel schaduwrijk, waardoor het er dynamisch uitziet. Ook een strakblauwe lucht draagt vaak bij aan een goed resultaat. Met de hoogte van de horizon kun je hier dus goed variëren. Probeer ook eens of er hier een interessant lijnenspel te ontdekken valt tussen de elementen in het

Foto: Andreas van Iterson

Bij grijs weer is het verstandig om de horizon wat hoger in het beeld te plaatsen en je meer te richten op bijvoorbeeld het lijnenspel in het landschap.

landschap en de schaduw hiervan. Bij deze omstandigheden speelt de lichtrichting een belangrijke rol. Fotograferen met het licht in de rug geeft de minste schaduwwerking. Het landschap wordt dan

wat 'platter' weergegeven, maar de kleurverzadiging is hierdoor juist het hoogst. Licht van de zijkant geeft de kleuren wat neutraler weer. De schaduwwerking is hierbij het hoogst,

DIGIFOTO STARTER TIP

Zoek eens een plek of landschap waar je regelmatig naar kunt terugkeren en kijk eens hoe hetzelfde landschap er onder wisselende omstandigheden uitziet.

HAMA FOTO CAPE

Deze Foto Cape van HAMA beschermt je camera en lens tegen de regen. Je schuift de beugel in de flitsschoen van je camera, hieraan bevestig je de regencape. De beugel kun je in en uitschuiven zodat je de bescherming aan kunt passen aan de lengte van je lens.

Prijs: € 19,95

Info: www.hamaholst.nl

Foto: Tiede Tolsma

Deze lage horizon geeft een groot gevoel van ruimte aan deze foto. Hier was het goed mogelijk om de horizon zo laag te plaatsen doordat de lucht er vanwege een heidebrand elders in de omgeving zo bijzonder uitzag.

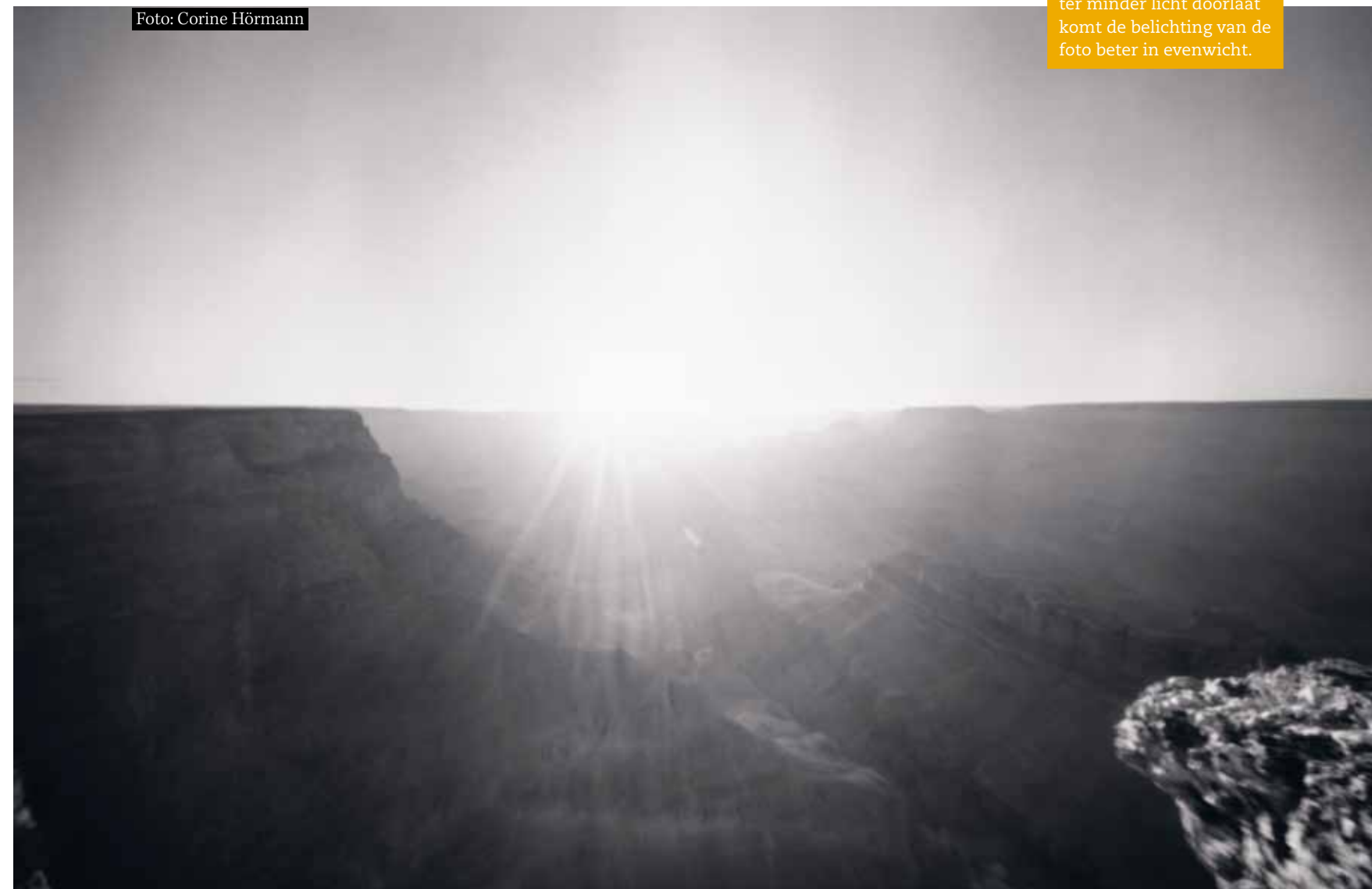
waardoor een landschap veel dynamiek krijgt. Probeer ook eens foto's te maken met tegenlicht, juist dat kan spectaculaire effecten geven, ondanks dat de de kleurverzadiging bij deze lichtrichting het laagst is.

De juiste belichting

Het belichten van een foto kan met name bij landschapsfotografie problemen geven. Juist omdat het contrast tussen land en lucht vaak erg hoog is. Je moet dan schipperen tussen een mooi doortekende wolkenlucht en (deels) dichtgelopen land, of het land wat goed belicht is en een (deels) uitgebleekte lucht. Dit speelt vooral een rol bij zonnig weer en op die momenten van de dag dat de zon op zijn hoogst staat. Een oplossing is om bijvoorbeeld met behulp van belichtingscompensatie de foto één tot drie stops onder te belichten. Probeer uit wat onder de specifieke omstandigheden

Het tegenlicht geeft een mysterieus tintje aan deze foto. Dat maakt dit beeld van de Grand Canyon net even anders dan de meeste foto's van dit landschap.

Foto: Corine Hörmann

het beste werkt. Door onder te belichten voorkom je dat de lucht te wit wordt en uitbleekt. Het landschap zal nu wel te donker zijn, maar dit kan bijdragen tot een prachtig dramatisch effect en veel sfeer geven aan een foto. Bovendien kun je donkere delen van een foto door middel van nabewerking weer lichter maken. Overbelichte partijen donkerder maken is vaak niet mogelijk. Meerdere foto's maken met verschillende belichtingstijden en deze later 'in elkaar poetsen' in een beeldbewerkingsprogramma behoort ook tot de mogelijkheden. Het is dan wel belangrijk om een statief te gebruiken. Het resultaat kan door het toepassen van deze methode, die we HDR (high dynamic range) noemen, wel wat onnatuurlijk overkomen.

Veel landschapsfotografen gebruiken een grijsverloopfilter. Dit zorgt ervoor dat het contrast tussen land en lucht enigszins

GRIJSVERLOOPFILTER

Een grijsverloopfilter zorgt ervoor dat je zowel de lucht als het landschap goed kunt belichten in situaties met hoge contrasten. Omdat het bovenste deel van het filter minder licht doorlaat komt de belichting van de foto beter in evenwicht.

Foto: Eric-Jan Wischmann

De mensen in de roeiboot geven deze foto net even iets extra's. Door mensen in beeld te plaatsen krijg je als kijker het gevoel van verhouding en menselijke maat weer terug. Dit kan erg goed werken bij een meer registrerende weergave zoals deze.

wordt opgeheven waardoor het mogelijk is om beide goed te belichten.

Brandpuntsafstand

Er wordt wel gezegd dat je het fotograferen van een landschap het beste kunt doen met een groothoeklens. Deze hebben een brede kijkhoek, waardoor je in staat bent

DIGIFOTO STARTER TIP

Gebruik Google Earth om je voor te bereiden en geschikte plekken te vinden. Je kunt hier ook goed zien waar op welk moment de zon staat en waar dus het licht vandaan komt.

om zoveel mogelijk van het landschap in beeld te brengen. Dit vind ik maar ten dele waar. Er zijn zeker geen wetmatigheden op dit gebied, de verschillende brandpuntsafstanden hebben verschillende eigenschappen die ik hier wil bespreken. Zo geeft een groothoeklens veel dieptewerking aan een beeld. Alles wat zich op de voorgrond vlakbij de lens bevindt wordt extreem groot in beeld gebracht en alle elementen die zich verder weg bevinden worden extreem klein. Door onderwerpen dichtbij de lens op de voorgrond te plaatsen krijg je vaak een wat surrealistisch effect. Een goeie manier om af te wijken van het standaard kiekje en om bijzondere foto's te maken. Het gebruik van een groothoeklens kan

SIGMA 10-20MM F/3.5-4.5 ULTRAGROOTHOEKLENS

Een groothoeklens geeft veel dieptewerking in je foto's. Door een onderwerp in de voorgrond te plaatsen krijg je vaak een wat surrealistisch effect. Een goede manier om af te wijken van standaard kiekjes. Deze Sigma is verkrijgbaar voor aps-c-camera's van Canon, Nikon, Sony en Pentax.

Info: www.sigmabenelux.com

Prijs: ca. € 460,-

ADVERTENTIE

ook nadelen hebben, want die indrukwekkende hoge bergen in de verte worden gereduceerd tot heuvels. Een standaardlens (ongeveer 50 mm) komt dichterbij in de buurt van de werking en blik van ons eigen oog en is dus meer geschikt voor een registrerende weergave van een landschap. Een telelens (80-200mm en nog hoger) is natuurlijk erg handig voor het dichterbij halen van onderwerpen die zich op grotere afstand bevinden. Wel is het zo dat een landschap platter wordt weergegeven door het gebruik van een telelens.

Sluiterijd

Elementen in een landschap zoals wind en beweging (bijvoorbeeld stromend water) laten zich prachtig vastleggen met behulp van een lange

sluiterijd. Hierdoor krijgt een foto vaak een poëtische en dromerige sfeer. Als je fotografeert in de schemering heb je al snel een langere sluitertijd nodig, waardoor bewegend water een wat zijdeachtig effect krijgt. Iets wat zeker in combinatie met het warme licht van de schemering erg sfeerverhogend werkt.

Ook midden op de dag kun je tot lange sluitertijden komen door neutrale grijsfilters te gebruiken. Deze filters maken het beeld donkerder waardoor er langere sluitertijden nodig zijn om het beeld goed te belichten. Zelf werk ik het liefst met een pinhole, dat is een minuscule klein gaatje in plaats van een lens. Omdat het gaatje maar 0,3 mm is en er dus erg weinig licht doorheen komt is het mogelijk om te wer-

DIGIFOTO STARTER TIP

Zet de witbalans op schaduw of bewolkt (ook al is het zonnig). Dit geeft een warmere tint aan de foto's en is met name in de herfst erg geschikt.

Holga Pinhole-objectief

Bij pinholefotografie gebruik je geen lens, maar een heel klein gaatje. Daardoor moet je hele lange sluitertijden gebruiken, wat een dromerig effect geeft aan je foto's. Holga heeft een pinhole-dop in het assortiment voor de spiegelreflexen en compacte systeemcamera's van alle bekende merken.

Info: www.ritz.com

Prijs: € 24,50

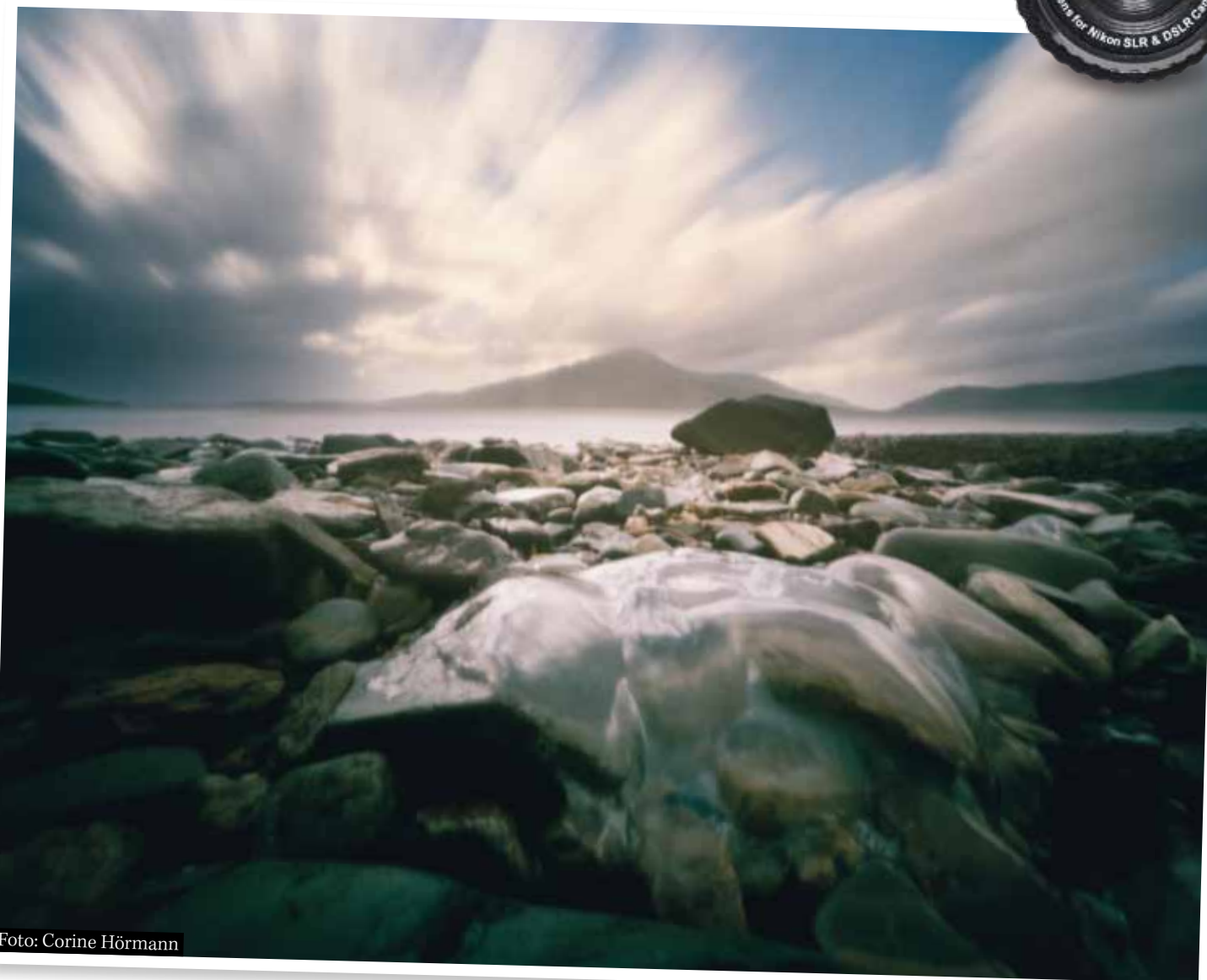

Foto: Corine Hörmann

Met slechte weersomstandigheden heb je vaak een spectaculaire lucht. Door een lange sluitertijd te gebruiken versterk je dit effect met als resultaat behoorlijk wat dynamiek.

Foto: Erwin Serlé

Je kunt je ook volledig richten op een detail in het landschap. Zeker met een minder interessante achtergrond wordt een landschap zo toch prachtig in beeld gebracht.

ken met sluitertijden vanaf 30 seconden. Via internet is er tegenwoordig voor elke digitale camera wel een bodycap te koop met zo'n pinhole gaatje. Deze schroef je op de camera op de plek van de lens. Het resultaat is bijzonder.

Experimenteren

Behalve de technische aspecten die komen kijken bij het fotograferen van een landschap blijft het gevoel voor een be-

paald landschap en de passie om dit vast te leggen het belangrijkste. Experimenteer naar hartenlust met de mogelijkheden die het landschap en de camera bieden. Zo kom je tot verrassende resultaten en foto's die echt bijzonder zijn. Dit maakt het leuk en geeft steeds weer nieuwe motivatie om er op uit te gaan, om nieuwe plekken te fotograferen en nieuwe dingen uit te proberen en zo steeds een stukje verder te komen.

WORKSHOP

LANDSCHAPSFOTOGRAFIE

Meer leren over landschapsfotografie? Bij de Fotoschool in Eindhoven, Groningen, Nijmegen en Rotterdam kun je een eendaagse workshop volgen met dit thema. Nu van 135 voor 65 euro. Kijk voor meer informatie op de website.

www.fotoschool.nl